

ressò mont-rogenç

15 D'OCTUBRE DE 1941: UN SINGULAR PARTIT DE FUTBOL

Francesc Rom Serra / Martí Rom

www.martirom.cat

01-03-2018

Un escamot d'uns set o vuit vailets, un bon dia agafaren una o dues pilotes usades i es presentaren a la placeta que hi ha a l'entrada del cementiri de Montjuic. Volien passar aquell matí de tardor una bona estona jugant a futbol. Els esmentats nois tots xirois i més contents que un gínjol s'encaminaven, pel costat de ponent, tot fent xuts a la pilota, gairebé cap al cim d'aquella muntanya plena de nínxols. Tot jugant, s'endinsaren vers la part de sol ixent, fins arribar enfront del mar. Allí varen trobar una petita plaça que la formaven els carrers i llocs que encara estaven per edificar. Encara no hi havia nínxols. Tot seguit, varen formar dos equips i es van disposar a jugar un partidet de futbol.

Eren aproximadament dos quarts de deu del matí. Abans de començar, van voler posar nom als corresponents equips: un seria el Barça i l'altre l'Espanol. Tot seguit van fer un sorteig per triar els components dels dos equips. Van iniciar el partit amicalment. Tots jugaven molt correctament. Al cap d'una estona, com acostuma a passar en els partits oficials, arriba un moment d'una jugada una mica lletja, brusca. Llavors tot s'enreda, ja està armada. Aquell partit que havia començat amb els millors auguris per part de tots, es va acabar amb una baralla. Tant els uns com els altres, van passar de jugar a futbol a fer gairebé un combat de lluita lliure. Cops dels uns, cops dels altres. Els uns damunt els altres i els de sota rebent per tot arreu. N'hi havia que semblava que sortissin una mica mal parats. Tot eren crits. Crits ferotges demanant auxili. Enmig d'aquest tràngol s'hi va acostar una parella de la policia armada que estava pels voltants. Abans havien vist com aquells nois es disposaven a jugar a futbol i ara corrien cap allà per intentar aturar l'esbatussada. Amb prou feines podien separar-los. Un cop ho aconseguiren, van retenir alguns nois, els d'un equip, per tal que els altres podessin marxar ràpidament. No havien de retrobar-se uns metres enllà i continuar la baralla. El primer grup va marxar fent gestos d'amenaça, dient que ja es trobarien. Els altres, no es van quedar curts, els van contestar amb mots molt agressius.

La parella de la policia armada quan va creure que els primers es trobaven prou lluny del lloc de l'estomacada, va deixar marxar els altres, aconsellant-los encara que miressin de no trobar-se amb els altres, que cadascú anés a casa seva. Que ho deixessin córrer.

Apaivagat l'aldarull, els dos policies armats van pujar uns carrers de nínxols fins arribar al lloc on estaven anteriorment. En arribar, van quedar astorats, plens de ràbia. Mentre, un dels dos va córrer muntanya avall cap a l'entrada del cementiri. Havia de telefonar a la *Jefatura* de la policia per demanar que enviessin ràpidament reforços i una furgoneta buida.

Aquella parella de policies havien trobat el nínxol número 7778 ple de rams de flors vermelles, també moltes roses vermelles i vàries corones amb cintes, amb els colors de les banderes republicanes i catalanes esmentant diversos indrets de Catalunya: Lleida,

Girona, Tarragona... Això passava el 15 d'octubre de 1941, dia del primer aniversari de l'afusellament del president màrtir: Lluís Companys i Jové. Era doncs, el primer acte d'homenatge que es feia a la memòria del qui fou president de Catalunya.

El partit de futbol d'aquells nois, aquella esgarrifosa baralla, s' havia preparat per tal de distreure la parella de la policia armada que feia guàrdia davant mateix del nínxol del nostre president. Al mateix temps que es feia el partit de futbol i l'esbatussada, havien entrat al cementiri de Montjuic uns cotxes amb persones del Front Nacional de Catalunya. Era un dels primers passos que farien contra el franquisme.

Heus aquí, doncs, una manera ben pensada i estudiada d'aquells homes del front d'esquerres per dur a terme aquest primer homenatge a aquell president de Catalunya afusellat d'una manera ignominiosa. Amb la complicitat del govern francès de Vichy, els alemanys el van dur a la frontera d'Irún i el van lliurat a les autoritats espanyoles. D'aquí el van dur a Madrid i, posteriorment, fou incomunicat a la presó del castell de Montjuic on fou afusellat el 15 d'octubre de 1940¹.

Amb el seu afusellament volien fer desaparèixer l'home que representava Catalunya. Pensaven que Catalunya quedaria ensorrada per sempre. Pobres de cervell, ignoraven que Catalunya ja havia patit aquell 1714. Una ferida tan greu que no oblidarem fàcilment. Ara, després de més de trenta anys de franquisme, la ferida continua oberta i ben viva. Aquella ofrena floral demostrava, tot i que vivíem els primers temps de la ferotge dictadura feixista, que malgrat tot el que havia succeït i les fuetades que hi havia, Catalunya continuava lluitant i viva.

Fins aquí el text que va escriure el meu avi matern Francesc Rom Serra (dit "Cisquet"), el 15 d'octubre de 1978. Ho encapçalava: "Un fet original en el primer aniversari de l'afusellament del president Lluís Companys i Jové".

Francesc Rom Serra i Dolores Ferratjes Tost

Aquesta acció en el primer homenatge al president Companys penso que no s'ha arribat a publicar mai. He cercat prou informacions i no ho he trobat enlloc. L'avi coneixia el fet pels cosins Munté de la meva àvia, Dolores Ferratjes Tost. La meva rebesàvia (àvia de la meva àvia), Dolores Munté Solé, era germana de Josep Munté Solé, avi dels germans Armand, Dionís i Josep Munté Rodríguez.

¹ Curiosament el president Lluís Companys fou rematat per Benjamí Benet Blanc, el sotsoficial de l'escamot d'afusellament. Veure el text de Miquel Anguera "Beatet" publicat a "Ressò mont-rogenç", el 9 d'octubre de 2015: "Un mont-rogenç fou qui rematà el president Companys".

Va ser afusellat, al fossar de Santa Eulàlia (al costat del castell de Montjuic), a dos quarts de set del matí. Tenia cinquanta-vuit anys. La seva germana Ramona va impedir que fos enterrat en una fossa comuna i ho fou en un nínxol sense nom. Des del 1985 està enterrat al Fossar de la Pedrera, en un extrem del cementiri de Montjuic a tocar del carrer de la Mare de déu del Port. Aquí, del 1939 al 1952, s'hi enterraven els afusellats de la repressió franquista.

Aquest avi Josep Munté Solé havia nascut i vivia a Mont-roig; era de “cal Carabassó”². El seu fill Josep Munté Fortuny i aquells nets esmentats abans ja havien nascut a Barcelona.

Josep Munté Fortuny fou cuiner del famós vaixell “Principessa Mafalda”. Aquest era un transatlàntic italià de luxe que feia la travessia Gènova – Barcelona - Rio de Janeiro – Montevideo - Buenos Aires. Es va enfonsar el 25 d’octubre de 1927 davant les costes del Brasil. Aleshores, Josep Munté Fortuny ja feia de cuiner al molt conegut Cafè La Pansa de la plaça d’Espanya de Barcelona. Era el lloc on paraven els noctàmbuls del Paral·lel³.

Aquells nets, Armand, Dionís i Josep Munté Rodríguez eren del Front Nacional de Catalunya. Sempre van tenir una forta relació amb la meva àvia. Un d’ells, l’Armand Munté Rodríguez, a l’entrada dels nacionals va estar amagat gairebé un any a casa dels avis, al carrer del Consell de Cent 614, 1r 1a. En aquells temps, marxar del seu barri, Hostafrancs (prop de la plaça d’Espanya), i anar a viure a l’altre extrem de Barcelona, al Clot, a tocar de la plaça de Les Glòries, era una manera d’allunyar-se de possibles perills. Per ajudar i no estar sense fer res, feia de manobre a la petita empresa de construcció de l’avi. Era un manobre peculiar, tenia mans d’oficinista.

L’avi, durant la part final de la guerra, el 1938, tenia trenta-sis anys i era l’encarregat d’una secció d’uns dos-cents homes que treballaven fent un túnel pel pas de trens que uniria la plaça d’Universitat amb la de Catalunya. Estava enquadrat a la subsecretària d’armament del Ministeri de la Guerra. Pocs dies abans de l’entrada de les tropes de Franco a Barcelona (26 de gener de 1939), el 18 de gener, van rebre l’ordre de marxar cap a la frontera. Finalment, el 5 de febrer va passar a França. Va estar uns cinc mesos als camps d’Argelers i Agde. El primer, a uns trenta quilòmetres de la frontera i el segon a uns cent setanta, prop de Béziers. No va tornar fins al 12 de juny, arribant a Barcelona l’endemà, el dia del patró dels paletes, Sant Antoni de Pàdua.

L’1 de gener de 1940, el dia de l’aniversari de la mare, va venir a casa el cosí Armand Munté Rodríguez. Calia que passés despercebut. Van decidir que li dirien Joan. Aleshores la mare, Roser Rom Ferratjes, que tan sols tenia deu anys, també el cridava per aquest nom inventat. L’oncle Armand quedava, algun dia ja fosc, en un indret solitari de la muntanya de Montjuïc per veure’s amb la seva esposa Mercè Avilés i el fill (Armand) que sols tenia tres anys. Calia molta precaució.

El Front Nacional de Catalunya (FNC) es va crear a l’abril de 1940, a París, amb membres d’Estat Català i d’altres partits d’esquerres. Entre els fundadors hi havia Joan Cornudella Barberà i Antoni Andreu Abelló.

Els altres dos cosins, Dionís i Josep Munté Rodríguez, van tenir una rellevant participació amb accions directes de la resistència antifranquista d’aquells anys. Algun dia hauré de fer una crònica àmplia sobre el gran nombre d’activitats del segon, Josep Munté Rodríguez (1913-1996). Ara en faré tan sols un resum.

² De l’obra de teatre “La Verge de la Roca” (1873) de Pere Antoni Torres i Jordi: “Quant lo pare era minyó / ab l’amor no tingué trassa; / van comensar: ¡“Carabassa”! / i al seu fill ¡Carabassó!...”.

³ Estava on ara hi ha l’Hotel Catalonia

Durant els fets del Sis d'Octubre de 1934, quan el president Lluís Companys va proclamar l'Estat Català de la República Federal Espanyola, Josep Munté, amb d'altres, va ocupar la seu de Ràdio Associació de Catalunya. Va poder fugir a Perpinyà, on hi va estar fins al mes de març de 1935, quan va tornar clandestinament a Catalunya. Durant l'aixecament militar del 18 de juliol de 1936 va participar en els combats i va formar

part del grup que va ocupar el Diari de Barcelona. En acabar la guerra, durant la II Guerra Mundial (1939-1945), ja integrat al FNC, va fer tasques d'espionatge per als aliats. També va ajudar a passar clandestinament a Espanya aviadors aliats que havien caigut a França. El FNC era el primer pas d'una xarxa que els duia fins a Gibraltar o Portugal.

**El Josep Munté és el primer per l'esquerra
El del mig és Joan Cornudella**

En una de les seves missions, el 2 de gener de 1942, en aquest cas a Madrid, fou detingut i torturat. Formava part d'una xarxa dirigida des de l'ambaixada polonesa. A més d'ell, van caure el seu germà Dionís, tres militants més del FNC i un polonès. Als catalans els hi van caure sis anys de presó i al polonès sis mesos. El judici es va fer el 1944 i aleshores, amb la II Guerra Mundial a les acaballes (a Europa s'acabaria el 8 de maig de 1945), el règim franquista no volia enemistar-se amb el govern de Polònia, amb el bàndol dels vencedors. En aquest 1945, els van alliberar a tots.

Una de les moltes accions que va fer el FNC, que tampoc he trobat referenciada i que recordo haver-la sentit explicar a l'avi fou posar, un 11 de Setembre dels primers anys quaranta, un aparell (crec que era un tocadiscos amb uns grans altaveus) que s'engegava mitjançant algun mecanisme de control retardat, al terrat de l'edifici de la Ronda de Sant Pere tocant a l'Arc de Triomf. Aquest edifici deu estar a uns cent cinquanta metres del lloc on hi havia hagut fins al 1939 el monument a Rafael de Casanova⁴. A una hora determinada va començar a sonar "Els Segadors" davant la sorpresa dels vianants. També recordo haver sentit com alguns catalanistes, malgrat tot, passaven els 11 de Setembre per aquella vorera de la Ronda de Sant Pere com homenatge silenciós a Rafael de Casanova. Deuria resultat estrany veure com aquell dia s'omplia de vianants la vorera del costat muntanya. L'avi deia que ho feia acompanyat de la meua mare, que deuria tenir uns deu o dotze anys; al passar just pel lloc, li estrenyia la mà.

Els oncles Armand i Josep durant molts anys van fer de viatjants, per Catalunya i València, per a cases del tèxtil. Recordo que entre d'altres duien la representació dels Mocadors Guasch, de Capellades. Això els hi permetia recórrer pobles i més pobles sense cridar l'atenció. Feien contactes, duien consignes... i, potser alguna cosa més. De

⁴ No es va restituir fins al 1977.

tant en tant, tot d'una, en algun dia d'estiu, ho recordo des dels anys seixanta, apareixien als Prats, a Mont-roig. Passaven per aquí... L'Armand tenia un tarannà més seriós; el seu germà Josep era molt obert i divertit. "Hola cosineta" li deien a l'àvia Dolors, i aquesta estava joiosa de tenir-los a dinar.

Josep Munté Rodríguez, el 1978, juntament amb Joan Cornudella i d'altres persones que havien sigut del FNC, van ingressar al Partit Socialista de Catalunya-Reagrupament (PSC-R). Del 1979 al 1987 fou membre del Consell Municipal del Districte de les Corts i fundador de l'Associació de Veïns de Sant Ramon Nonat. Ja mort, a l'octubre de 2002, es van inaugurar uns jardins amb el seu nom darrere el Miniestadi del Barça, al carrer del cardenal Reig.

Passats els anys, les respectives famílies ens anàvem veient en diverses situacions: casaments, enterraments... i algunes visites esporàdiques. Tot d'una, a finals del vuitanta, obro un dia "La Vanguardia"⁵ i em trobo una fotografia de l'oncle Josep Munté, molt mudat, al costat d'una altra persona també molt elegant. El titular era "Unos caballeros muy discretos". El reportatge, de mitja pàgina, parlava de la assemblea anual de la "Gran Logia de España".

Acabava de descobrir que aquell oncle simpàtic i rialler era el "Gran secretario" de l'organització maçònica més important d'Espanya. La família no ho sabia; si més no la majoria. Aleshores ens va explicar que s'havia fet francmaçó el 1937, durant la Guerra Civil. L'havia captat Lluís Salat, que seria el "Gran Maestro" de la "Gran Logia de España". Van viure en la clandestinitat fins que al 1979 van reconstruir la lògia⁶. Llavors van saber per què l'oncle Josep Munté sovint viatjava per tot el món.

Addenda

Cercant informacions sobre Josep Munté Rodríguez a Internet he trobat el bloc de Jaume Renyer, a Vilaweb, dit "Per l'esquerra de la llibertat". En un text del 22 d'agost de 2015 relata un possible origen del terme "polacos" referits als catalans. La seva explicació *"es basa en el testimoni oral que vaig recollir fa vint anys entrevistant a Josep Munté i Rodríguez, militant del Front Nacional de Catalunya, que fou detingut amb altres companys a Madrid l'any 1942 quan intentaven passar fins a Portugal un grup de resistents polonesos amb destinació a Anglaterra. El seu cas tingué un ampli ressò a l'època i foren jutjats -catalans i polonesos- en un consell de guerra... En els*

⁵ Diumenge 12 de març de 1989, a la pàg. 38.

⁶ "La Vanguardia", del 25 de març de 1985, a la pàg. 9, titulava una notícia amb "La primera logia masònica femenina de España se constituyó en Mont-roig". Explica que es va fer als jardins d'un xalet de Miami i que eren cinc dones les iniciades.

ambients casernaris i policials madrilenys començà a circular aquells anys l'apel·lació polacos per referir-se ja no solsament als implicats en aquell consell de guerra sinó a tot el conjunt dels catalans en un to pejoratiu desconegut abans del conflicte del 1936-1939...”.